

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretulu abonamentului:	Pretulu insertiunilor:	Correspondintiele si banii de prenumeratiune
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	sè se adreseze la Redactiunea dela
" " " " jum. anu 2 „ 50 „	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	„BISERIC'A si SCOL'A“
Pentru Romani'a si strainetate pe anu 7 „ — „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.	in Aradn. la institutul pedagogicu-teologicu.
" " " " j. a. 3 „ 50 „		

Preotulu in viéti'a politica.

O cestiune, care ne intereséza de aprópe, si care trebuie se ne intereseze atátu din punctu de vedere teoreticu séu principialu, câtu si din privinti'a oportunitatii si necesitatilor vietii practice, este cestiunea importanta: óre permisu este preotului a-se amestecá si a luá parte in politica? Cu privire la intrebarea acést'a au existatu si exista pana astazi diferite pareri.

Dupa unii preotulu are se se marginisca la afacerile curatu religióse, ér in cele lumesci, in genere, se nu aiba nici unu amestec. Dupa altii, amesteculu preotului in politica ar fi pernitosu si chiar vatamatoriu pentru libertatea cetatienilor, sub cuventu cà preotii in celea politice ar predicá poporului, ca si din oficiu, numai unu servilismu si o supunere órba catra autoritatile si guvernele civile. De aceea pretindu ei ca, preotii se fie eschisi cu deseversire dela tóte afacerile politice séu civile, care fiind de natur'a lucrurilor lumesci, nici nu se cuprindu in sfer'a lor de activitate. In favórea acestoru teorii si opiniuni vitióse, adoptate de toti despotii si politici netoleranti, cand preotii nu se lasa a fi instrumente órbe in manile lor, ei sciu se in-vóce chiar legile disciplinare bisericesci.

Avemu totu respectulu pentru legile disciplinare bisericesci, si dorimu a fi respectate si de altii nu mai pucinu de cum le respectam noi; o imputare mai nejusa in sa, chiar dupa spiritulu acestoru legi, nici cà se póte face preotiloru in genere si mai alesu preotului romanu!

Este adevératu si fórté rationalu cà biserica, ca institutiune de cultura si moralitate, invétia si deprinde pe cetatienii statului la ascultarea si respectulu cuvenitu catra autoritatile politice, si acést'a o face cu atatu mai alesu, càci nici o natiune luminata n'a contestatu si nici va contestá trebuinti'a unei auctoritati politice séu lumesci in societatea

umana. O astfelu de autoritate politica mai inalta este trebuintiósa si chiar indispensabila pentru binele si salutea popóreloru in fie care statu, si cetatienii i detorescu respectulu si ascultarea nu de frica, ci din consciintia, pentru scopurile si interesele generale ale societatii, càci nu trebuie se traiésca ómenii ca animalele fora ordine si stabilitate. Ei trebuie se se formeze in societati regulate prin legi bune si intiepte. In form'a acést'a, nu este nici unu neconvenientu daca biserica considera auctoritatea politica provenindu nemijlocitu dela Ddieu. „Totu sufletulu, dice Apost. Pavelu, se se supuna stapaniriloru celoru mai inalte, cà nu este stapanire fara numai dela Ddieu; si stapaniile, care sunt, dela Ddieu sunt randuite.“ (Rom. 13. 1. 2)

Nu este vorba aci de o autoritate personala, privita intr'unu anumitu principe, rege ori imperatu, nici de form'a séu sistem'a de guvernare. Autoritatea personala si form'a de guvernare, aceste sunt lasate in voi'a si libertatea ómeniloru, ca ei se le diréga si se le intocmésca dupa intieptiunea lor. Trebuie dar a face o distinctiune esentiala intre originea puterei lumesci si intre reprezentantele ei. Auctoritatea séu puterea lumésca, privita in sine, ea provine dela Ddieu, dar nu provinu dela Ddieu si singularii potentati, càci Ddieu nici pe unu omu, in deosebi, nu l'a investitu cu auctoritatea séu puterea lumésca. S. Chrisostom esplicandu cuvintele santului apost. Pavelu, relativu la puterea lumésca, dice: „Cum? Ddieu a randuitu pe fie care Domnitoru? Nu acést'a afirma S. Pavelu, càci nu vorbesce elu de singularii domnitori, ci de in-susi lucrulu. Cà este o stapanire, si unii guvernéza, ér altii sunt guvernati, cà nimicu nu se intempla fora causa, cà popórele nu sunt aruncate ca valurile in coei si in colo, acést'a este oper'a intieptiunei divine.“¹⁾

¹⁾ S. Chrisost Hom. 23 in Rom.

Stapani'a in genere, intrucât este ordine, ea provine dela Ddieu. Omulu este creatu ast-feliu, incatu nu pôte traí singuru, ci trebuie se se asocieze cu senele seu. Elu dela natura e creatu pentru viéti'a sociala. Ér societatea are trebuintia indispensabila de o auctoritate, care se-o guverneze; căci fora de acést'a, disordinea si disolutiunea societatii ar urmá neincunjuratu. Auctoritatea acelor Domnitori in sa, cari cu legi nedrepte restórna drepturile ómeniloru, nimene, si cu atatu mai pucinu s. scriptura, nu dice că provine dela Ddieu. De aceea, scriptur'a, desí nu se ocupa de auctoritatile personale si de sistem'a de guvernare, ea in sa dictéza pe deplinu, care trebuie se fie spiritulu guverneloru, si pune limpede principiile, dupa care si cei ce guvernéza si cei ce sunt guvernati, se cuvine a-si regulá atitudinea si purtarea lor. „Câ diregatorii nu sunt fric'a fapteloru celoru bune, ci celoru rele. Ér de voiesci se nu-ti fie frica de stapanire? fa bine si vei avé lauda dela densa; căci ea ti-este serva alui Ddieu spre bine.“ (Rom. 13. 3. 4.) „De ve bucurati de scaune si de scepturi, imperatii popóreloru, dice Solomonu, cinstiti intie-leptiunea, ca in veacu se imperatiti“ (Intielep. lui Solom. 6. 21.) Stapanirile mai inalte, asiadar, la care biseric'a invétia ca se se supuna totu su-fletulu, nu se privescu simplu in puterea loru suprema, ci in intrebuintiarea intielepta si drépta a puterei!

Opusu cu opiniunile acelora, cari voiescu a impedeá ori a limitá participarea preotiloru in afacerile politice, sta opiniunea cea mai generala si mai sanatósa, că preotulu ca cetatianu séu membru alu statutulu, ca pastoriulu si luminato-riulu poporulu, nu pôte, nu-i este permis a re-mané indiferentu facia de interesele poporulu, si mai vertosu cand este verb'a de ordinea, li-bertatea si drepturile cetatieniloru in statu, care nici odata nu se potu separá de viéti'a religiósá si morala. Religiunea crestina imbratisiand tóta viéti'a umana spre a-o regenerá si nobilitá, ur-méza că si preotulu, care e adeveratulu repre-sentante alu religiunei, trebuie a imbracisiá tóte partile vietii umane de opotriva. Ca cive alu pa-triei si membru alu natiunei, preotulu este detoriu a-le iubi pe acestea, si din tóte puterile a-se sirgui se conlucre la binele si prosperarea loru cu fapt'a si cu cuventulu. Unu bunu servi-toriu alu bisericiei si pastoriu alu poporulu nu pôte se nu fie unu bunu servitoriu alu patriei si alu natiunei sale!

Amorulu de patrie si de natiune, de si nu e recunoscutu ca o virtute crestina, in intielesulu propriu alu cuventulu, dar este in sa o afectiune, pre care crestinismulu o santiesce, o adopta si o propune inaintea tuturor ómeniloru ca o de-

toría sacra. Insusi salvatorele lunei Iisus Chri-stosu, a recunoscutu insemnatatea si puterea acestei afectiuni. Apropiandu-se de cetatea Ieru-salimului, si prevediendu că va veni unu timpu cand inimicii o voru impresurá si derimá, in catu nu va remané piatra pe piatra, elu a plansu de densa.²⁾ Nu mai pucina espresiune dá simtie-mentulu seu nationalu si apostolulu Pavelu di-cendu: „Intristare mare mi-este mie si neince-tata durerea inimei mele; că asi fi poffitu eu insumi a fi anatema dela Christosu pentru fratii meá si rudele mele dupa trupu, care sunt Isra-ilteni.“ etc.³⁾

Legitimile simtieminte patriotice si nationale nu numai indreptatieseu pe preotu a luá parte in afacerile politice, ci in óre cari mominte si casuri, chiar ilu indetorescu la acést'a. Cand spre esemplu este verb'a de drepturile si liber-tatile unui poporu, de ridicarea lui intelectuala si morala, cand adeca este vorba de o justa miscare nationala, dela care numai celu lasiu si netreb-nicu se trage si se intórce dupa ventu, óre nu ar comite preotulu o crima neiertata, daca elu ar remané indiferentu si neingrigitu de tóte acestea?

In adeveru, daca esaminamu positiunea si relatiile preotulu catra poporu, putemu cunósce fora greutate, că misiunea lui nu se cuprinde numai in administrarea taineloru si celebrarea servitiulu divin, ci, dupa invetiatur'a aposto-liloru, elu trebuie se fie in viéti'a si portarea sa, *intru tóte modelu de fapte bune turmei sale.*⁴⁾ Ca invetiatoriu alu poporulu, preotulu trebuie se mérga inainte cu faci'a invetiaturei si a sciin-tiei; ér ca parinte sufletescu elu are detori'a a mangaiá a imbarbatá si a povatiuí pre fiii sei spirituali in tóte referintiele vietii loru. Detori'a lui este a-se ingrigí precumu de fericirea loru vecinica asia si de fericirea loru cea tem-poralá! De suntu puse in jocu bunuri, cari atingu viéti'a poporulu, precumu drepturile si libertatile lui, preotulu are se-lu lumineze, se-lu faca a intielege, că acestea suntu celea mai scumpe bunuri ale omulu pre pamentu, si insusi se le apere atatu cu cuventulu catu si cu fapt'a.

Dar acést'a, negresitu, preotulu trebuie se-o faca cu intieleptiune, si intre marginile permise de positiunea si demnitatea sa. Pentru pastoriu este o recerintia principala de-a nu fi compro-misu intru nimicu, si de-a puté intrevení ca unu arbitru intru tóte, fiind independentu si liberu de ori ce reprehensiune. Prin urmare nu in bir-turi si in adunari sgomotóse, nici in modulu unui cortesiu séu agitatoru politicu, ci in modu

²⁾ Luca 19. 21.

³⁾ Rom. 9. 3. 4.

⁴⁾ 1 Petru 5. 3. Tit. 2. 7.

cuviosu si in locu conveniabilu demnitatii sale se espuna preotulu starea adeverata a lucrului, luminandu poporulu asupra intereselor sale bine pricepute, si indemnandu-lu a-se pazi de lingu-sitorii si insielatorii sei.

Cu unu cuventu, preotulu pururea se tiena susu si tare stindardulu adeverului si alu dreptatii, cu curagiu si fora sfiála! Apoi, la acést'a, elu n'are trebuintia de discursuri politice; sant'a scriptura ilu conduce siguru pe calea, de-a cunosce adeverulu si dreptatea in mijloculu tuturor turburariloru si agitatiuniloru politice. Apoi in astfelu de imprejurari, poporulu adeseori se uita la preotulu seu ca se-lu imiteze. Este dar o indoita detorie pentru elu de-a se pune cu firmitate in partea dreptului si a adeverului, si a preferi chiar se sufera violintia si persecutiuni, decâtu se devina unu instrumentu alu nedreptatii, căci a suferi pentru adeveru si dreptate este meritu si virtute inaintea lui Ddieu! „Fericitii sunt cei persecutati pentru dreptate“ — dice Salvatorulu lumei.

Insa vai de pastorii, cari, uitandu de demnitatea loru, se injosescu si se târescu inaintea celoru mari pentru a-le castigá complacerea séu pentru vreunu castigu dela ei, pe cont'a si in detrimentulu intereseloru poporului, cu jicnirea adeverului si a dreptatii! Căci „Daca sarea se va strică cu ce se va sará?“ intréba Mantuito-riulu Christosu. Daca preotii vor deveni organele coruptiunii si nemoralitatii, cine va aperi si va sustiené moralitatea? La acestia se potu aplicá cu dreptu cuventu asprele mustrari rostite de Ddieu prin gur'a profetiloru: „Preotii pangarescu celea sante si facu nelegiure contra legei“⁵⁾ si „Pentru voi pururea se defaima numele meu între neamuri.“⁶⁾

V. V.

Sinodulu eparchialu din Aradu.

(Continuare.)

In siedinti'a VI.

Se cetesce si autentica protocolulu siedintiei precedente. Presidiulu prezentéza decisulu sinodului diecesanu din Caransebesiu luat in sessiunea actuala in privinti'a sesiuniloru de contro-versa cu biseric'a greco-catolica. Se transpune comisiunei juridice.

La ordinea dilei este reportulu comisiunei organisatória. *Vincentiu Babesiu*, cá referinte alu comisiunei, referéza asupra reportului consisto-riului plenariu din Aradu. Se iau spre sciintia datele statistice.

⁵⁾ Sofon. 3. 4.

⁶⁾ Isaia. 52. 5.

Reportulu, ca comisiunea pentru prelucrarea regulamentulu sinodalu inca nu si-a terminatu lucrarea se propune a se luá spre scire cu acelu adaosu, ca lucrarea comisiunei se-se intetiésca.

Se ia spre scire cu multiamita reportulu despre visitatiunea canonica intreprinsa prin Pré Santi'a Sa, Parintele Episcopu in partile Chisineului si Oradei mari, pre unde de 100 de ani nu au mai fost cercetate de episcopu.

Se ia spre scire devenirea in vacantia a postului de referinte in senatulu strensu bisericescu, si alegerea de referinte pentru acestu senatu se pune la ordine pre siedinti'a dilei urmatóre nainte de amédi.

Pré Santi'a Sa Parintele Episcopu descopere sinodului, ca fostulu referinte bisericescu *Vasilii Belesiu* dela denumirea sa de administratoru protopresviteralu pana la chirotesia sa intru protopresviteru n'a mai primitu salariulu de referinte, dar a ingritu totusi tóte afacerile de referinte, pentru ce i-ar competi o remuneratiune.

Sinodulu decide a se dá numitul referinte pre timpulu amintitu jumetate din salariulu, ce i-ar fi competitu cá referinte la senatulu bisericescu alu consistoriulu aradanu.

La ordinea dilei se pune reportulu comisiunei scolari, carea prin reportoriulu seu *Paul Gavrillette* asupa reportului senatului de scóle dela consistoriulu aradanu, reportéza urmatórele:

Cu privire la procurarea documentelor conform Nr. 80. din anulu trecut relative la pamenturile invetiatoresci se provóca consistoriulu a continuá nisuintiele sale pentru esecutarea citatului decisu sinodalu.

Cu privire la remonstratiunea in caus'a fundatiunei „Balla“ din Posionu, Sáraspatak, si Dobritienu se aviséza consistoriulu a satisfice decisulu sinodalu Nr. 82 din an. tr.

Cu privire la propunerea fragaritului, albinaritului si cultivarea vermiloru de metase in institutulu pedagogico-teologicu comisiunea propune, si sinodulu indruma comisiunea anchetaria sinodala, cá la procsimulu essamenu alu anului curinte scolasticu tienendu in institutulu pedagogico-teologicu se fia cu deosebita atentiune la resultatulu propunerii acestoru studie, adeca a metasaritului, albinaritului si fragaritului, avendu numit'a comisiunea a substerne reportu la procsimulu sinodu despre rezultatele ce le va constatá.

La propunerea Escelentiei Sale Par. Metropolitu comisiunea opinéza, si sinodulu decide a se sterge din §. 5 alu regulamentulu fundatiunei Fauru cuventulu „neconditionatu.“

Cu privire la ameliorarea frecuentatiunii scolari se indruma consistoriulu a reflectá organele civili, ca ele posedu list'a celoru obligati:

a frecuentá scól'a, deci se face întrebuințare de acesta lista, cá si ele se procedá facia cu neglijenții in frecuentatiune, fara se ascepte cercári si relatiumi dela organele confessionali.

Se iau la cunoscintia dispusetiunile facute de consistoriu in privinti'a propunerii limbei magiare, ér cu privire la conferintiele invetiatoresci se decide, cá sè-se tiena atari conferintie in decursulu ferieloru, daca nu voru fi multi invetiatori citati la cursulu pentru limb'a magiara.

Cu privire la salariile invetiatoresci si la Scól'a de fetitii din Siri'a se invita Consistoriulu se cerce a reactivá scól'a de fete din Siri'a, ér in Maiere se nu permita scaritiarea salariulu invetiatoresci.

Se iau la cunoscintia pasii întreprinsi de consistoriu in privinti'a edificieloru de scóla, ce s'au claditu, despre casurile disciplinare si despre invetiatorii neglijenti, avisandu-se consistoriulu a ingrigi cá edificiele se corespunda legiloru, ér invetiatorii neglijenti sè-se puna in cercetare disciplinaria

Pentru cartile de scóla, ce mai lipsescu se indruma consistoriulu a publicá concursu, cá si mai nainte.

Cu privire la reuniunea de cantári din Semlacu, la infintiarea unei biblioteci populare in Pecic'a, si la reuniunile invetiatoresci din Lipov'a, Timisióra si Aradu se primesce propunerea comisiunii cu adaosulu facutu de Paul Rotariu, si se enuncia: Consistoriulu se staruiesca a se infintiá cât mai multe reuniuni de cantari si biblioteci prin comune, si pre invetiatori se-i constranga a partecipá numerosi la reuniuni. Ér pre viitoriu, cand se apróba statutele cutarei reuniuni, Consistoriulu se întrepuna unu §. de acelu întielesu, ca va trage la respundere pre invetiatorii, cari nu voru luá parte la reuniunea, ce o constituiescu.

Cu privire la datele statistice de pre teritoriulu consistoriulu din Aradu, comisiunea propune, si sinodulu enuncia:

Avemu in 304 comune 378 de statiuni invetiatoresci. Sum'a tuturor prunciloru obligati la scóla este dela 6—12 ani barbati 14,215, femei 11,911, de toti 26,126, Dela 12—15 ani barbati 7,550, femei 6,564, de toti 14,094.

Au frecuentatu scól'a regulatu dela 6—12 ani barbati 6,564, femei 2705, de toti 9,269; dela 12—15 ani barbati 1503, femei 865, de toti 2368; ér neregulatu au frecuentatu dela 6—12 ani, barbati 2,920, femei 1634, de toti 4554; dela 12—15 ani barbati 635, femei 436, de toti 1071.

Nu au frecuentatu nici de cum scól'a dintre cei de 6—12 ani 12,303; si dintre cei de 12—15 ani 10,653 deobligati la frecuentatiune.

La ordinea dilei reportulu senatulu de scóle alu Consistoriulu din Oradea-mare. Din datele statistice comisiunea propune, si sinodulu constata, ca in 286 de comune sunt 243 de scóle. Numerulu celoru obligati la scól'a cotidiana 12. 498, la cea de repetitiune 6293. Cercetéza scól'a cotidiana 4815, cea de repetitiune 977.

Consistoriulu a facutu pasi pentu ameliorarea frecuentatiunii, a subsistentii invetiatoriloru si pentu deplinirea statiuniloru vacante. Sinodulu ia aceste la cunoscintia, avisandu pre consistoriu a lucrá si mai departe in acea directiune.

Consistoriulu reportéza despre cursulu limbei magiare, despre tineria conferintieloru preotiesci invetiatoresci, despre conferintiele si cursulu invetiatorescu, si despre visitatiunea scóleloru. Comisiunea propune si sinodulu ia la cunoscintia, avisandu pre Consistoriu a tienie si in viitoriu conferintie si cursu si a visitá mai multe scóle.

La regulamentulu fundatiunii „Fauru“ propune consistoriulu din Orade a se mai adaoge unu §. si dupa opiniunea comisiunii cu unu amandamentu facutu de P. S. S. Par. Episcopu enuncia sinodulu a se mai adaoge la regulamentulu fundatiunii „Fauru“ inca unu §. de acestu cuprinsu: Stipendiele se voru ridica in doue rate egali pre langa chitanti'a stipendiatulu vidimata de directorulu institutulu si de catechetulu, respective parochulu loculu, unde va studiá stipendiatulu, prim'a rata la lun'a dupa inceputulu prelegeriloru, ér a dou'a rata la prim'a februaru st. n. La ridicarea ratei a dou'a stipendiatulu este indetoratu se documenteze, ca este inscrisu la scóla, si cercetéza regulatu prelegerile, si acésta documentare o face cu testimoniulu de scóla, ce-lu va produce la senatulu scolasticu din Orade, carele este insarcinatu cu constatarea, ér solvirea stipendiulu Consistoriulu din Orade o asemnéza la senatulu epitropescu din Aradu.“

Pré Santi'a Sa, Parintele Episcopu propune, si sinodulu decide: Ambele consistorie se aviseza a clasificá statiunile invetiatoresci in trei clase, si numai invetiatorii cu cualificatiune la cutare clasa potu recurge pentu aceea, si se potu candidá si alege.

Sinodulu ia la cunoscintia reportulu comisiunii organizatórie cu privire la operatulu despre activitatea consistoriulu plenariu din Orade, in care se amintesce visitatiunea canonica a Pré Santiei Sale Parintelui Episcopu, introducerea vicariulu Ieroteiu Belesiu si afacerile oficiali curinte.

In siedinti'a VII.

Tienuta in 23 aprile nainte de amédi la ordinea dilei este alegerea de asesoru referinte

in senatulul bisericescu alu consistoriului aradanu. Procedandu-se la alegere prin votu secretu, dupa rezultatulu scrutiniului sinodulu prochiama pre ieremonachulu Augustin Hamsea de referinte in senatulul strensu bisericescu alu consistoriului aradanu.

Cu privire la comunicatulu sinodulu eparhialu din Caransebesiu in privinti'a recederii sesiuniloru parochiali ocupate de greco-catolici s'a enunsiatu cá conclusu propunerea comisiunei stilisata asfeliu prin Vincentiu Babesiu:

Se ia spre sciintia conclusulu sinodulu din Caransebasiu, si se aviséza consistoriulu a staru pre bas'a dechiaratiunei Pré Santiei Sale, parintelui Episcopu alu Lugosiului, realitatile nóstre bisericesci si scolarie ocupate de greco-catolici si cele ce sunt in procesu se ni se céda fara sarcine in fapta si prin actu formalu; totu de odata sè-se recerce si Pré Santi'a Sa, parintele Episcopu greco-catolicu alu Oradei mari, pentru asemenea loiala complanare a causelor de asemenea natura.

In siedinti'a VIII.

Tienuta in 23 aprile dupa amédi se resolvescu mai multe petitiuni, cari se transpunu consistoriului spre deliberare in cadrulu competintiei sale.

Sinodulu ia la cunoscintia ratiociniulu fondulu intercalariu, care este de 2502 fl. 7 cr. enunsiandu, cá acestu fondu sè-se contopésca cu fondulu instructu. Se ia la conosciintia reportulu despre starea fundatiuniloru Popoviciu Paffy, Gavriilu si Veronic'a Fauru, Forray, Patriciu Popescu, Georgiu Popa si Colomanu Almasy din Chitihazu.

Se votéza bugetele ambeloru consistorie si bugetulu instructiunei publice,

Se ia spre sciintia reportulu comisiunei epitropesci, din carele se vede, ca sum'a tuturor fonduriloru si fundatiuniloru diecesane este de 97,407 fl. 14 cr. v. a.

Se da absolutoriu senatulu epitropescu dela consistoriulu din Aradu pentru manipularea socotiloru pre anulu 1880 in urm'a reportulu comisiunei epitropesci, carea constata, ca a scontratu cass'a, si a aflatu ca consuna intru tóte cu socotile,

Se ia la cunoscintia reportulu despre starea fondulu tipografiei diecesane, carele este in recuisite si pretensiuni dn 4661 fl. 29. Se ia la cunoscintia reportulu despre starea fundatiunei Elen'a Gib'a Birt'a, carea are de totu sum'a de 51020 fl. 56.

Cu privire la staverirea unei sisteme si forme definitive in facere socotiloru diecesane; comisiunea propune, si sinodulu enuncia: se aviséza

consistoriulu din Aradu a indepliní conclusulu sinodulu de sub nrulu 233 din 1879, si a presentá regulamentulu din cestiune procsimulu sinodu.

La propunerea comisiunei anchetarie sinodali, cá sumele votate de sinodulu diecesanu pentru edarea si tiparirea cartiloru de scóla sè-se manipuleze separatu din anu in anu, si se nu se mai tntrebuintieze spre alte scopuri, — comisiunea propune, si primindu-se sinodulu enuncia: Deórace in bugetu in totu anulu este ingrigire despre edarea si premiarea cartiloru de scóla, se primesce propunerea comisiunei anchetarie asia, remasiti'a din sum'a votata in bugetu in totu anulu sè-se depuna in órecare casa de pstrare, cá asia sè-se creeze unu fondu, dar numai pentru premiarea cartiloru de scóla.

In privinti'a infintiarii a doue episcopii noue in provinci'a metropolitana sulevandu-se cestiunea de nou in urm'a hartiei Escelnetiei Sale, Parintelui Metropolitu, la propunerea comisiunei organisatórie prin referintele seu Vincentiu Babesiu sinodulu dupa adoptarea unui adaosu proiectatu de Dr. Nicolau Oncu, enuncia urmatórele:

Acestu sinodu eparhialu priu conclusulu seu de nub nrulu 202 din 1880, cand a aderatu in principiu la infintiarea celoru doue Episcopii noue decretate prin congresu, in consecuti'a si respective pre bas'a literiloru Escelnetiei Sale, parintelui Metropolitu din 22 aprile 1880 nrulu M. 159 ex 1879 n'a potntu intielege aderarea sa in principiu numai cu privintia la necesitatea si dorinti'a de infintiare a cestionatoru Episcopii, care dejá este espresa formalu si definitivu prin conclusulu de sub nrulu 234 din 1878 alu supremei nóstre legislatiuni bisericesci, adeca a congresulu nationalu bisericescu, ci adorarea in principiu se intielege si relativu la specialele modalitati propuse de parintele Metropolitu. Si déca acestu sinodu n'a aflatu cu cale a aminti acele specialitati cu deamenuntulu, a fost, pentruca le a consideratu numai de materialu bunu, ce are a fi pusu la judecarea consistoriului metropolitanu la a maritului congresu, conform tenórei conclusulu mai sus atinsu alu aceluasi congresu nevoindu acestu sinodu prin votulu seu a prejudecá unoru grave consideratiuni, ce unele propuneri speciali, cá buna óra cele de sub lit. f. si g. la 3 va trebui se descepte in congresu la final'a decisiune.

De altmintrelea combinatiunile parintelui Metropolitu preste totu se afla corespundietorie si cualificate de basa la realisarea ambeloru noue Episcopii de sub intrebare si respective la arondarea tuturor Eparchiiloru.

Sinodulu conform conclusulu seu de sub nrulu 202/1880 ascépta elaborandulu planu esactu

Doritorii de a ocupa acésta parochia au se-si trimita petitiunile lor instruate conform prescrierilor „Stat. organicu“ pana la mai susu indicatulu terminu parintelui protopresbiteru Alesandru Joanovicu in Jebelu.

Cadaru in 23. Apriliu 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D. protopresbiteru tractualu.

In urm'a ordinatiunei consistoriale a venerabilului Consistoriu eparchialu gr. or. Oradanu din 16/28 Martiu a. c. Nr. 226. B. se deschide concursu pentru intregirea parochiei vacante din comun'a *Inandu*, comitatulu Bihoru — protopresbiteratulu Oradii mari cu terminu de alegere la **24 Maiu a. c.**

Emolumintele sunt urmatórele:

1. Cuartiru liberu cu doue chilii, staulu, camera, fontana, si cocina pentru porci.
2. Un'a gradina séu intravilanu.
3. $\frac{3}{4}$ Sessia pamentu aratoriu si de fanatia.
4. Stólele preotiesci indatinat.
5. Noue cubule de bucate in grau si cucurusu sfarmatu.

Fiindu acésta parochia de classa III. voitóri de a recurge pentru dens'a sunt poffiti recursurile sale pana in 20. Maiu a. c. la protopresbiterulu tractualu Reverendissimulu domnu Simeonu Bica in Oradea mare — Nagy-Várad — provediute cu documintele necesarie a le substerne.

Inandu la 29. Martiu 1881.

Comitetulu parochialu.

Cu invoirea si intielegerea mea: **Simeonu Bica**, Protopresbiterulu Oradii mari.

Pentru indeplinirea Parochiei vacante din *Rontau*, protopresbiteratulu Oradii mari se escrie concursu cu terminu de alegere pe **21 Maiu a. c.**

Emolumintele:

1. Este casa parochiala cu 3 chilii, culina, locu de camera, si stalu cu colnitia, in ocolu fantana, si intravilanu de unu jugeru de prim'a classa acarui'a venitu anualu se apretiesce 40 fl.
2. $\frac{1}{2}$ sesiune de pamentu aratoriu si de fanatia a carui venitu anualu fiindu de classa I-a se apretiesce 160 fl.
3. Birulu preotiescu dela 60 de case una vica de bucate dela casa a pretiuitu 70 fl.
4. Stólele indatinat 100 fl.
5. Claca preotiésca se apretiesce 40 fl.

de totu: 410 fl.

Fiindu acésta parochia de classa a III-a voitóri de a recurge sunt poffiti recursurile sale pana in 18 maiu a. c. la Protopresbiterulu tractualu, Simeonu Bica in Oradea mare — Nagy-Várad — provediute cu documintele necesarie ale substerne.

Rontau, 19. Aprile 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Simeonu Bica**, m. p. Protopresbiterulu Oradii mari.

Pentru indeplinirea vacantei parochie din *Osorheiu*, langa care este afiliata si comun'a *Jugeiu*, se escrie concursu cu terminu de alegere pe **17 Maiu a. c.**

Emolumintele:

I. Din comun'a matre.

1. Este casa parochiala cu doue chilii si stalu impreunatu cu camera.

2. Este unu intravilau de 1429 \square , apoi pamentu aratoriu 5. h. 1319 \square , fenatie 2. h. 1206 \square , computate catastrale a carora venitu anualu se apretiesce 120 fl.

3. Birulu dela 55 case, dela fiesce care casa una vica de bucate venitu anualu se apretiesce 75 fl.

4. Stólele indatinat la anu 60 fl.

II. Din filia Jugeiu.

1. Pamentu aratoriu 8. h. 830 \square fenatie 3. h. 304 \square , computate catastrale venitu anualu 150 fl.

2. Birulu dela 16 casi in bucate dela fie care casa 1 vica venitu anualu 20 fl.

3. Stólele indatinat la anu 20 fl.

de totu: 445 fl.

Fiindu acésta parochia de clas'a III-a voitóri de a recurge pentru dens'a sunt poffiti recursurile sale pana in 15 maiu a. c. la Protopresbiterulu tractualu Simeonu Bica in Oradea-mare — Nagy-Várad — provediute cu documintele necesarie a-le substerne.

Osorheiu, 19. Aprile 1881.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Simeonu Bica**, m. p. Protopresbiterulu Oradii mari.

Pentru vacantulu postu protopresbiteralu alu *Sirii* prin acésta se escrie concursu cu terminu pana la **1 Iuniu a. c. st. v.**

Venitele impreunate cu acestu postu sunt:

I. din parochia:

1. o sesiune de pamentu aratoriu,
2. dela fia-care casa cate cu $\frac{1}{4}$ pamentu — un'a mesura de bucate; dela altele — câte jumetate mesura,
3. stólele indatinat dela 240 case,

II. din protopresbiteratu:

1. pentru fia-care cununia din tractu câte 2 fl.
2. 5 mesuri de bucate dela fia-care preotu din tractu, spelele cancelariei protopresbiterali se acoperu de catra comunele tractului.

Recurintii in terminulu concursului si-voru substerne recoursele sale prin Comisariulu Consistoriale Constantinu Gurbanu, ppbiteru in Buteni p. u. Butyin com. Arad) alaturandu documintele despre acea ca suntu binemeritati pe terenulu bisericescu despre absolvirea sciintieloru teologice si gimnasiali, avendu preferintia cei cu esamenu de maturitate si cei ce au studiatu sciintiile juridice ori filosofice, de sine intielegenduse, ca protopresbiterii alesi dela 1873 incóce suntu scutiti d'a documentá aceste cualificatiuni.

Siri'a la 17/29 Aprile 1881.

Comitetulu protopresbiterale

In contielegere cu **Constantinu Gurbanu** m. p. protopresbiterulu Buteniloru, Comisariu consistoriale.